

5. Sociální zabezpečení

Systém sociálního zabezpečení využívají stovky tisíc žen i mužů v Praze, ze všech věkových, ale i společenských skupin. Jakým způsobem a v jakém množství jeho složky Pražané využívají? To můžeme vypočítat z dat o počtu důchodců, výši důchodů, podle využívání zařízení sociálních služeb, různých příspěvků, či podle držitelů průkazů osob se zdravotním postižením.

Naprostou většinu dat o sociálním zabezpečení ČSÚ přejímá z Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Údaje o důchodcích a důchodech pochází z České správy sociálního zabezpečení.

Uživatelé sociálních služeb

Sociální služba je činnost, kterou zabezpečují poskytovatelé sociálních služeb na základě oprávnění dle zákona č. 108/2006 Sb. Sociální služby jsou poskytovány jednotlivcům, rodinám i skupinám obyvatel. Zaměřují se na zachování co nejvyšší kvality a důstojnosti života lidí. Mezi nejpočetnější skupiny příjemců sociálních služeb patří zejména senioři, lidé se zdravotním postižením, rodiny s dětmi, ale také lidé, kteří z různých důvodů žijí „na okraji“ společnosti.

Rozlišujeme tři druhy sociální péče. Prvním z nich je sociální poradenství. V roce 2018 využilo v Praze služeb sociálních poraden přes 23 tisíc mužů a více jak 37 tisíc žen, tedy žen bylo téměř o 40 % více než mužů. Druhou skupinou jsou služby sociální péče, kam patří např. pečovatelská služba, denní stacionáře, domovy pro seniory či chráněná bydlení. Pečovatelských služeb v Praze využívaly v roce 2018 častěji ženy (9 121 uživatelek) než muži (3 652 uživatelů). Téměř čtyřikrát častěji než muži využívaly ženy také služeb v domovech pro seniory (2 006 žen a 527 mužů). Třetí kategorií jsou služby sociální prevence, kam se řadí azylové domy, nízkoprahová denní centra, noclehárny, ale i krizová pomoc. Přibližně 30 tisíc Pražanů využilo služeb nocleháren, přičemž čtyři pětiny uživatelů nocleháren byli muži. Ženy naopak častěji využívaly zařízení pro krizovou pomoc, 1 210 uživatelek oproti 692 uživatelů.

Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek, jakožto státní podporu během rodičovské dovolené, pobíralo v hl. m. Praze v roce 2018 více jak 34 tisíc lidí. Přes 98 % příjemců rodičovského příspěvku byly ženy. Z celkového množství příjemců rodičovského příspěvku tvořily jen necelá 4 % ženy ve věku do 24 let, mužů do 24 let věku bylo pouhých 22, tedy méně než desetina procenta. Nejčastější věk příjemkyň rodičovského příspěvku byl v rozmezí 25-34 let, více jak 50 % všech příjemců. Muži v této věkové kategorii tvořili něco málo přes 1 % všech příjemců. Většina mužských příjemců rodičovského příspěvku byla starší 35 let, na celkovém počtu příjemců se tak podíleli 1,7 %. Žen nad 35 let věku pobírajících rodičovský příspěvek bylo téměř 15 tisíc, tedy 42,7 % z celkového počtu příjemců.

Příspěvek na péči

V hl. m. Praze bylo v roce 2018 vyplaceno každý měsíc v průměru 30,6 tisíc dávek podpory (příspěvků na péči), v celkové roční výši 2,1 mld. Kč. Mužů využívajících příspěvků na péči bylo v roce 2018 v průměru více jak 11 tisíc každý měsíc. Dvě třetiny příjemců příspěvků na péči tak tvořily ženy. Téměř polovina všech příspěvků na péči putovala k lidem starším 80 let. Do 64 let věku využili muži 5 tisíc příspěvků na péči měsíčně. Oproti tomu ženy ve věku do 64 let využily 3,8 tisíce dávek měsíčně. Podíl mužů starších 65 let pobírajících příspěvek na péči činil 55,5 %, u žen byl podíl 80,3 %. Zatímco u mužů byl podíl ve věkových kategoriích 65-79 a 80+ téměř stejný (26,9 % a 28,6 %), u žen se zvyšujícím věkem narůstal (ve věku 65-79 let byl 23,1 %, ve věku 80+ byl 57,2 %).

Nejvíce dávek podle stupně závislosti bylo vyplaceno ve II. stupni závislosti (středně těžká závislost), téměř 11 tisíc dávek měsíčně. Přibližně 1,3 tisíce dávek měsíčně bylo vypláceno mužům ve IV. stupni závislosti

(úplná závislost). Ženám bylo vypláceno ve stejném stupni závislosti 2,1 tisíce dávek měsíčně. Čtvrtý stupeň závislosti měl zároveň ze všech stupňů závislosti nejmenší počet příjemců.

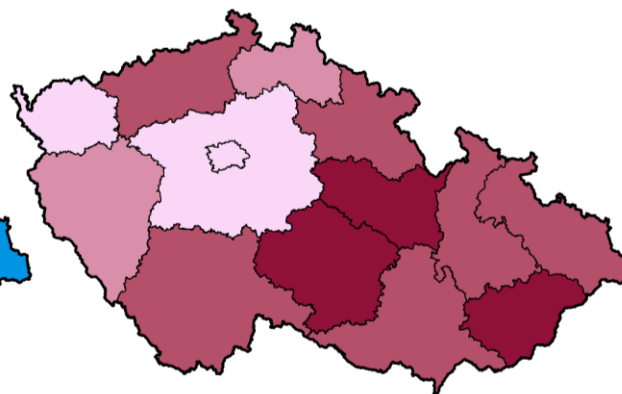
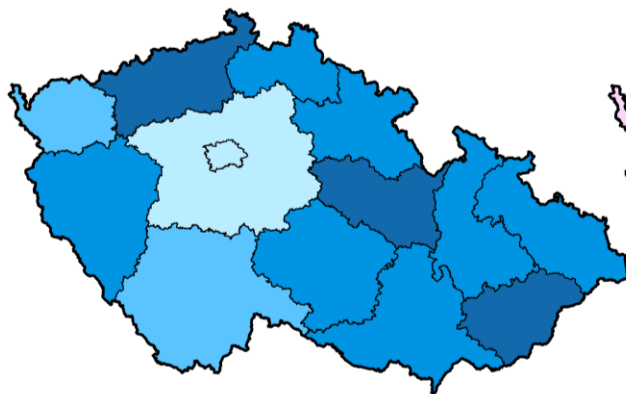
V roce 2018 mělo hl. m. Praha u mužů i u žen nejmenší průměrný měsíční počet vyplácených příspěvků na péči na 1 000 obyvatel stejného pohlaví v porovnání s ostatními kraji. Nejvíce příspěvků bylo vypláceno mužům v Ústeckém kraji, a ženám pak nejvíce ve Zlínském kraji.

Příspěvek na péči podle pohlaví a krajů v roce 2018

(průměrný měsíční počet vyplácených dávek)

Muži

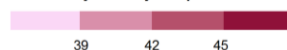
Ženy

na 1 000 obyvatel stejného pohlaví

na 1 000 obyvatel stejného pohlaví

Pramen: MPSV

Důchodci, důchody

V roce 2018 pobíralo důchod více jak 304 tisíc Pražanů. Přes 87 % těchto důchodů bylo starobních (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým), zbylá procenta tvořily důchody invalidní, vdovské a vdovecké, či sirotčí. Většinu Pražanů pobírajících důchod tvoří ženy (61 %).

Příjemci důchodů podle pohlaví a druhu pobíraného důchodu v Praze v prosinci 2018

Pramen: ČSSZ

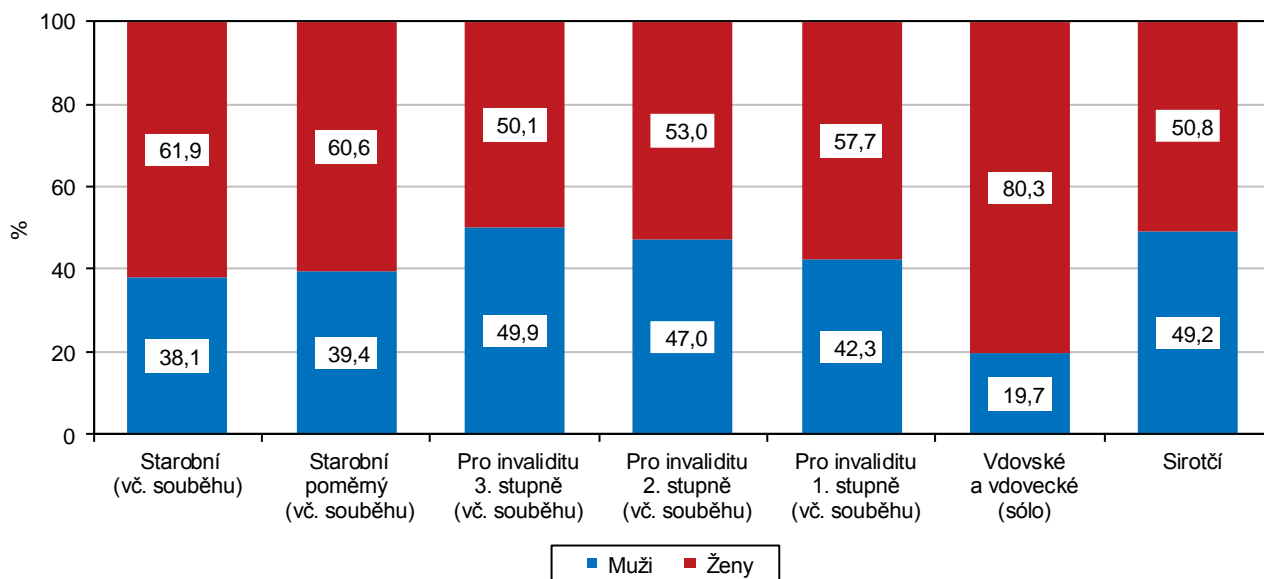
Pozn.: pozůstalostní důchod představuje důchod vdovský nebo vdovecký.

Starobní důchod (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým) pobíralo v roce 2018 v hl. m. Praze více jak 101 tisíc mužů a více jak 165 tisíc žen. Druhým nejčastějším typem důchodu byl důchod pro invaliditu 3. stupně (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým), ten pobíralo přibližně shodně 7,5 tisíce žen a 7,5 tisíce mužů, což ho činilo i nejvíce vyrovnaným typem důchodu z hlediska pohlaví. Naopak největší rozdíl můžeme

zaznamenat při pobírání vdovského, respektive vdoveckého důchodu (sólo). Z celkového množství jich pobíraly celé čtyři pětiny ženy, což patřičně koresponduje s nadějí dožití, která je u žen vyšší než u mužů.

Příjemci důchodů podle pohlaví a druhu pobíraného důchodu v Praze v prosinci 2018

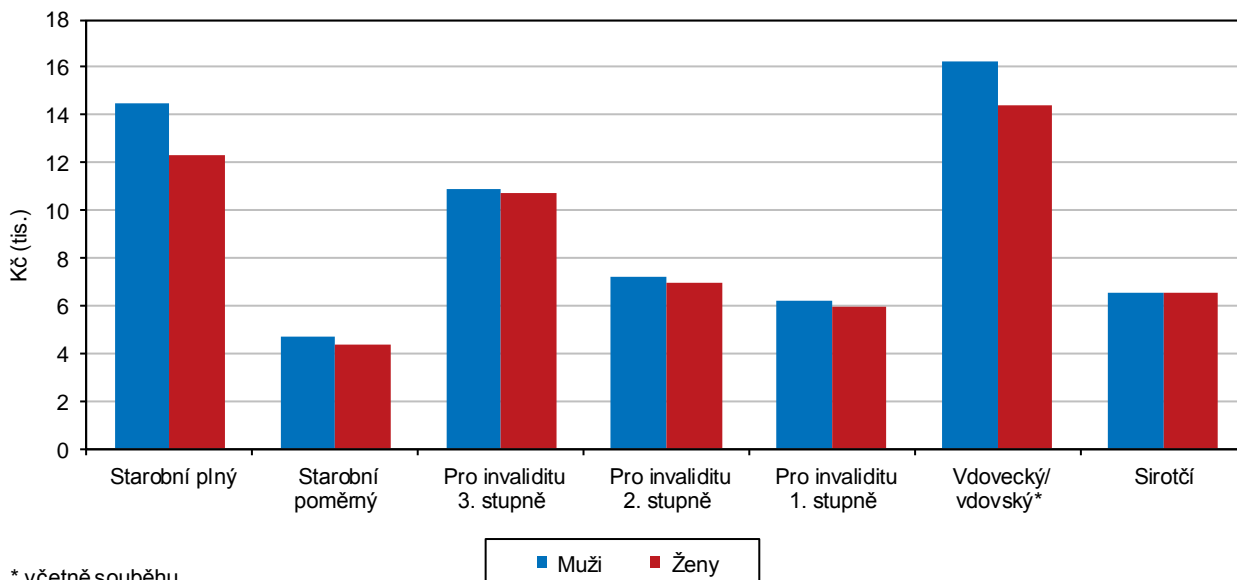
Pramen: ČSSZ

V roce 2018 činila průměrná výše důchodu v Praze 12 934 Kč. Ženy pobíraly důchod v celkové průměrné výši 12 435 Kč, muži pak pobírali důchod přibližně o 10 % vyšší, v průměru činil 13 717 Kč. Lze se domnívat, že tento rozdíl je stále ovlivněn nerovnoměrným rozložením platů a mezd mezi muži a ženami, ze kterých se následně důchod vypočítává.

Průměrné důchody podle pohlaví a druhu důchodu v Praze v prosinci 2018

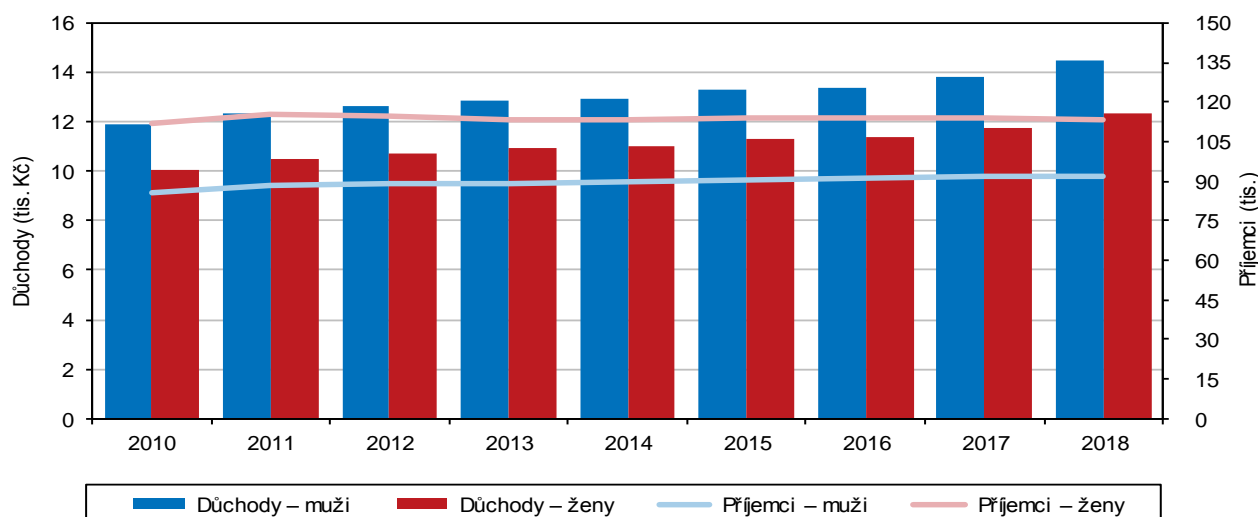
Pramen: ČSSZ

Největší rozdíly ve výši důchodu mezi muži a ženami v Praze v roce 2018 panovaly u starobních důchodů (sólo, tj. bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým), kde muži pobíraly v průměru přes 2 tisíce Kč více než ženy. Naopak nejmenší rozdíly panovaly u sirotčích důchodů.

Počet příjemců a průměrná výše starobního důchodu sólo podle pohlaví v Praze (stav v prosinci)

Pramen: ČSSZ

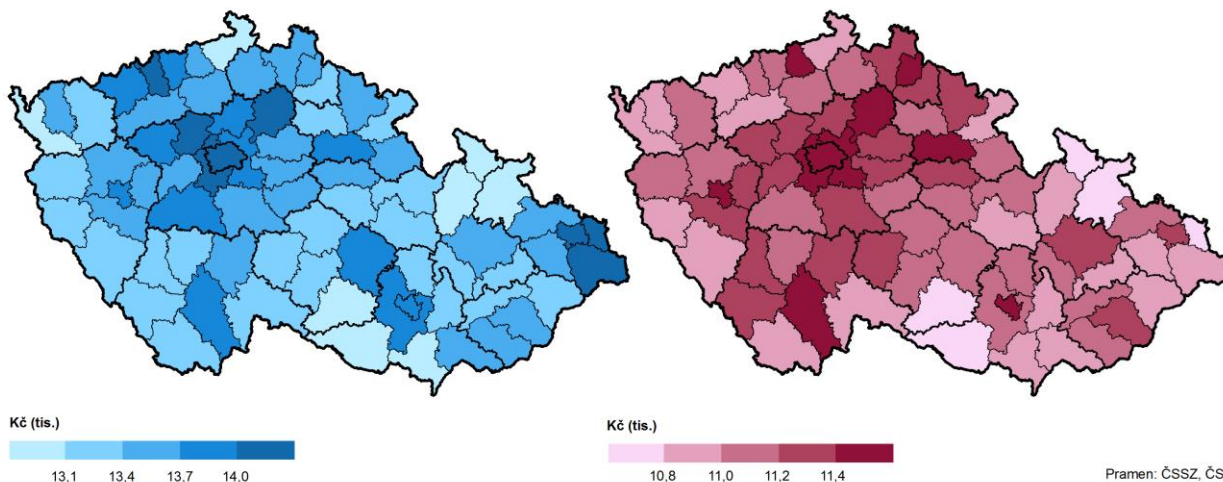

Jak již bylo zmíněno, ženy se na důchodových příjmech v Praze podílí větší měrou než muži. Nejinak je tomu i u plných starobních důchodů (sólo). Podíváme-li se ale na průměrnou výši tohoto typu důchodu, zjistíme, že mužští příjemci ho mají v dlouhodobém průměru o 10 % vyšší než ženy. A navíc jeho výše od roku 2010 vzrostla u mužů více (+2 613 Kč) než u žen (+2 260 Kč).

Průměrný měsíční starobní důchod plný (sólo) podle pohlaví a okresů v prosinci 2018

Muži

Ženy

Pramen: ČSSZ, ČSÚ

Příjemci předčasných starobních důchodů v Praze podle pohlaví

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Muži									
Příjemci starobních důchodů¹⁾	95 204	98 171	98 459	98 652	99 440	100 244	101 181	101 655	101 528
z toho předčasných starobních důchodů	10 630	12 406	13 034	13 498	14 092	14 488	14 759	14 969	15 035
v %	11,2	12,7	13,3	13,8	14,3	14,5	14,7	14,8	14,9
Ženy									
Příjemci starobních důchodů¹⁾	169 101	172 429	170 714	169 086	168 398	168 238	167 633	166 296	165 010
z toho předčasných starobních důchodů	17 062	19 001	19 589	20 006	20 424	20 836	21 157	21 315	21 360
v %	10,2	11,1	11,6	11,9	12,2	12,5	12,7	12,9	13,0

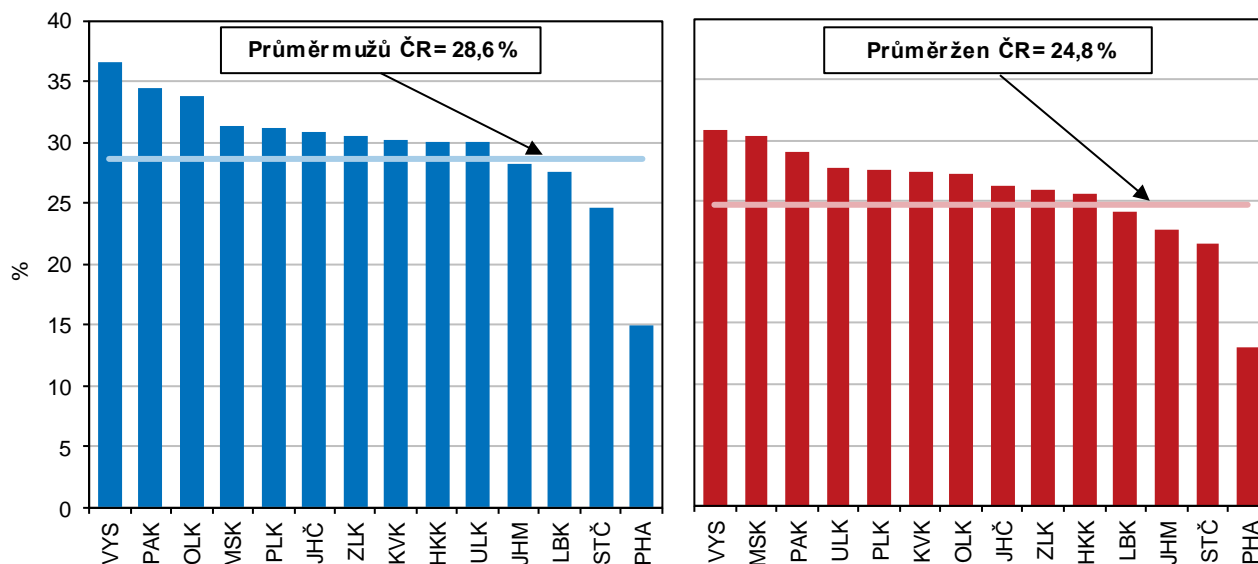
¹⁾ plných nebo poměrných, včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem

V hl. m. Praze dlouhodobě přibývá příjemců předčasných starobních důchodů, jak mezi muži, tak i mezi ženami. Mírně vyšší podíl předčasných starobních důchodů na celkovém počtu starobních důchodů byl v roce 2018 mezi muži (14,9 %), než mezi ženami (13 %). Ze všech krajů ČR byl v roce 2018 v hl. m. Praze nejnižší podíl příjemců předčasného starobního důchodu. Praha se nacházela hodně pod republikovým průměrem, a to i oproti ostatním krajům.

Podíl příjemců předčasného starobního důchodu (na příjemcích starobních důchodů) podle pohlaví a krajů v prosinci 2018

Pramen: ČSSZ

Držitelé průkazů zdravotně postižených

Počet držitelů průkazů osob se zdravotním postižením (OZP) v hl. m. Praze od roku 2016 každoročně stoupá. V roce 2016 mělo průkaz OZP s označením TP, tj. těžké postižení, 3 783 Pražanů, následující rok pak 4 297 Pražanů a v roce 2018 drželo tento průkaz již 4 909 Pražanů. V roce 2018 drželo průkaz TP 59,8 % žen a 40,2 % mužů. Téměř 65 % žen, které měly průkaz TP, bylo starších 65 let. U mužských držitelů průkazu OZP jich bylo starších 65 let 56 %. Nejpočetnější věkovou skupinou mezi muži, držící průkaz TP byli muži ve věku 60-64 let (273 držitelů průkazu TP). U žen byla nejpočetnější skupina ve věku 70-74 let (398 držitelek průkazu TP).

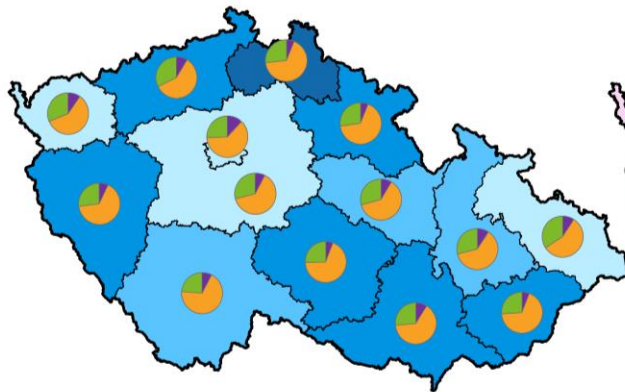
Průkaz s označením ZTP, tj. zvláště těžké postižení, je nejčastějším typem průkazu zdravotně postižených osob. V roce 2018 ho vlastnilo 22 169 Pražanů, přičemž od roku 2016 jejich počet významně vzrostl (+3 370 sob). Obdobně jako u průkazů TP i průkazy ZTP vlastnily ve větší míře ženy (54,2 %) než muži (45,8 %). Nejvíce mužů mělo průkaz ZTP ve věkové kategorii 70-74 let (1 684 držitelů), u žen byla nejpočetnější skupina ve věku 85-89 let (1 924 držitelek).

Posledním typem průkazu OZP je ten s označením ZTP-P (zvláště těžké postižení s průvodcem), který v roce 2018 mělo 8 738 osob, z čehož 51,1 % byly ženy. Počet držitelů průkazu ZTP-P se od roku 2016 nijak výrazně nezměnil (nárůst o 715 osob). Stejně jako u průkazů ZTP vlastnilo průkaz ZTP-P nejvíce mužů ve věkové skupině 70-74 let (356 držitelů), a nejvíce žen ve věku 85-89 let (477 držitelek).

Z pohledu mezikrajského srovnání patřilo hl. m. Praha ke krajům s nejnižším podílem držitelů průkazů OZP na obyvatelstvu stejného pohlaví, a to jak u mužů, tak u žen. Naopak nejvyšších hodnot dosahoval u mužů i u žen Liberecký kraj.

Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením podle pohlaví, typu průkazu a krajů v prosinci 2018

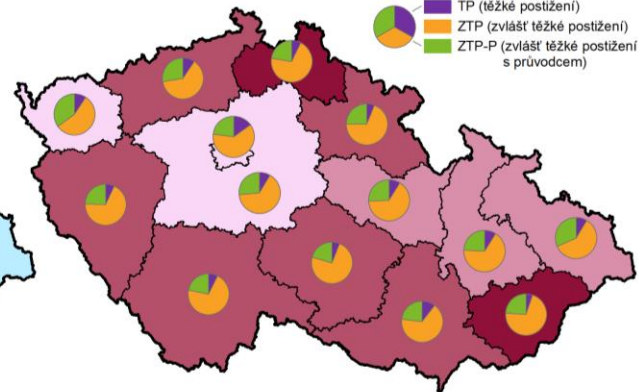
Muži

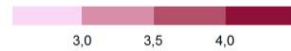
podíl na obyvatelstvu stejného pohlaví (%)

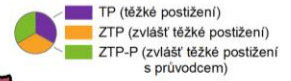
Ženy

podíl na obyvatelstvu stejného pohlaví (%)

typ průkazu

Pramen: MPSV

